

ČASOPIS ZA ZGODOVINO
IN NARODOPIJSJE

XXXIV : 3-4

DR. MELITTA PIVEC-STELE

STANJE SLOVENSKE HISTORIČNE BIBLIOGRAFIJE

PONATIS

1940

IZDALO ZGODOVINSKO DRUŠTVO V MARIBORU

Dupe od II 61315

030047809

Stanje slovenske historične bibliografije.

(Referat na zborovanju slovenskih zgodovinarjev 16. dec. 1939.)

Dr. Melitta Pivec-Stelè.

Sedanje stanje slovenske historične bibliografije najbolje karakteriziramo, če rečemo, da obstoji iz fragmentov. Namen tega referata je, precizirati obseg teh fragmentov, da nam bo omogočeno smotrno izpolniti vrzeli in tako doseči zaželeno celoto. Vnaprej pa je treba povedati, da so obstoječi fragmenti zelo različnega obsega in da so tudi sestavljeni po različnih metodah.¹⁾

Omenjamo najprej kot manjše enote personalne bibliografije, n. pr.: Gratzy Oskar, Prof. Simon Rutar. MMK²⁾ XVI (1903), 65—6; Koblar Anton, Spisi prof. Simona Rutarja v Izvestjih Muzejskega društva. IMK XIII (1903), 52; Kovačič Fran, Bibliografija Slekovčevih spisov. ČZN I (1904), 62—9; Gratzy Oskar, Prof. Johann Vrhovec. MMK XV (1902), (III—IV); Vrhovnik Ivan, Ivan Vrhovec (Ljubljana 1933), 57—68; Lončar Dragotin, Profesor dr. Fran Kos. GMS IV/VI (1924/25), 49—54; Kranjec Silvo, Ivan Vrhovnik. GMS XVI (1935), 82—4. K tem je treba dodati bibliografije pri biografijah zgodovinarjev v Slovenskem biografskem leksikonu.

K manjšim enotam spadajo tudi lokalne bibliografije, kakor: Malnerič Martin, Tobolček. Knjižni almanah Bele Krajine. Ljubljana 1925, 42; Baš Franjo, Bibliografija o Ptuju. ČZN XXVIII (1933), 242—54; Novak Vilko, Bibliografija o Slovenski Krajini. Slovenska Krajina. Zbornik ob petnajstletnici osvobojenja (Belinci 1935), 116—33.

Večje enote v naši historični bibliografiji so regionalne bibliografije, ki so nastale na ta način, da je večji del zgodovinskih izsledkov pri nas izšel v centralnih zgodovinskih ali domoznanskih časopisih, glasilih vodilnih zgodovinskih ali domoznanskih društev nekdanjih upravnih enot: Koroške, Štajerske, Kranjske, Primorja. Registri ali kazala teh časopisov so dozdej naši najboljši bibliografski pripomočki — s precej obširnimi naslovi.

Tako imamo za Koroško:

Ortner Max, Register der geschichtlichen Aufsätze der Carinthia 1811—1910 (einschließlich der Kärntnerischen Zeitschrift 1818—1835 und des Archivs für vaterländische Geschichte und Topographie 1849—1900). Klagenfurt 1911, IV+155. — Vsebuje samo članke. Manjši sestavki, ki se ne nanašajo na Koroško, so izpuščeni. Avtorsko kazalo in stvarno kazalo sta združeni v enem alfabetu.

Carinthia I. Register der Aufsätze der Jahrgänge 101—125 (1911—1935) (einschließlich der Jahrgänge 20—23 des Archivs für vaterländische Geschichte und Topographie). Klagenfurt 1936, 62. — Po vsebini in po metodi je to nadaljevanje

¹⁾ Virov, ki se navajajo v vsaki pomembnejši zgodovinski knjigi, ne upoštevamo, ker te navedbe niso bibliografije v pravem smislu in nimajo namena, da bi bile popolne.

²⁾ Kratice: AT Archeografo Triestino. — ČJKZ Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino. — ČZN Časopis za zgodovino in narodopisje. — Carn N. V. Carniolana nova vrsta. — GMS Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo. — IMK Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. — MMK Mitteilungen des Musealvereins für Krain. — ZhVSt Zeitschrift des Historischen Vereins für Steiermark. — ZMS Zbornik Matice Slovenske. — ZUZ Zbornik za umetnostno zgodovino.

Ortnerjevega registra. S porabo preddel v deželnem arhivu ga je sestavil Matthias Gatterer.

Strastil von Strassenheim Theodor, Bibliographie der im Herzogtume Kärnten bis 1910 erschienenen Druckschriften. Klagenfurt 1912, 116. — Vsebuje samo knjige — vendar separati in društveni spisi niso vsi sprejeti — v avtorskem kazalu. Oddelek: Werke in slovenischer Sprache (97—116) je izpisek iz Simoniča.

Predvsem na Slovensko Štajersko se nanaša:

Kazalo k Časopisu za zgodovino in narodopisje I.—XX. Maribor 1926, 88. — Obstoja iz alfabetskega avtorskega kazala (16—32) in stvarnega kazala (33—88); sestavila sta ga Janko Glaser in Karl Prijatelj.

Za vso Štajersko pa imamo vrsto manjših in obsežnejših bibliografij, deloma za članke, deloma tudi za knjige:

Luschin von Ebengreuth Arnold, Uebersicht der in den periodischen Schriften des historischen Vereines für Steiermark bis einschließlich 1892 veröffentlichten Aufsätze, ferner der historischen oder die Steiermark betreffenden Artikel in der Steiermärkischen Zeitschrift. Graz 1894, 41.³⁾ — Upošteva sledeče časopise: Beiträge zur Kunde steiermärkischer Geschichtsquellen 1—24; Schriften des historischen Vereins für Innerösterreich 1; Mittheilungen des historischen Vereins für Steiermark 1—40; Steiermärkische Zeitschrift 1—12, N. F. 1—9. Iz društvenih glasil prinaša vse, iz njihovih predhodnikov pa le izbor.

Krones Franz von, Verzeichnis aller 1850—1899 in den Mittheilungen des Historischen Vereines, in den Beiträgen zur Kunde steirischer Geschichtsquellen und veröffentlichten Aufsätze und anderweitigen Angaben. Der Historische Verein für Steiermark von 1850 bis 1900 (Graz 1900), 13—41. — Članki so razvrščeni vsebinsko.

Mensi Franz von, Verzeichnis der 1900 bis 1919 in den Mittheilungen des Historischen Vereines in den Beiträgen zur Kunde steirischer Geschichtsquellen und in der Zeitschrift des Historischen Vereines (bis 1903 Steirische Zeitschrift für Geschichte) veröffentlichten Aufsätze und Notizen (als Fortsetzung des Verzeichnisses in der Festschrift des Historischen Vereines für Steiermark von 1850 bis 1900). ZhVSt XVII (1919), 310—29. — Obsega: Mittheilungen 48—50, Beiträge 31—40, Zeitschrift 1—17. Razvrstitev je ista kakor pri Kronesu.

Bibliografijo knjig, vendar z dodatkom obsežnejših člankov, je sestavil:

Schlossar Anton, Die Literatur der Steiermark in bezug auf Geschichte, Landes- und Volkskunde 2. A.⁴⁾ Graz 1914, XII + 341. — Glavni del knjige obsega vsebinski register, dodan je krajši imenski in stvarni register (299—341).

Schlossar Anton, Bibliographie zur Geschichte, Landes- und Volkskunde der Steiermark 1914—1930. Lfg 1 (Archiv für Bibliographie, Beiheft 10: Bibliographie zur Geschichte, Landes- und Volkskunde Österreichs 7. Abt.), Linz 1932, 139. — Delo je zamišljeno kot nadaljevanje prejšnjega, vendar ni kompletno, ker 2. snopič, za katerega naj bi bil sestavil imenski in stvarni register Otto Janda, dozdaj ni izšel.

Kranjska premore sledeče preglede:

Gratz Oskar, Repertorium zur 50jährigen Geschichtsschreibung Krains 1848—1898. Laibach 1898, 76. — Je to bibliografija člankov iz revij: Mittheilungen des Historischen Vereins für Krain 1846—1868; Mittheilungen des Musealvereins für Krain 1866, 1889—1898; Mittheilungen des Vereines des Landesmuseums 1856, 1858,

³⁾ Je to druga pomnožena izdaja; prva je izšla z enakim naslovom že l. 1873. in obsega 20 strani.

⁴⁾ 1. izdaja ima naslov: Schlossar Anton, Die Literatur der Steiermark in historischer, geographischer und ethnographischer Beziehung. Graz 1886, XII + 171.

1862; Argo 1892—1898; Blätter aus Krain 1857—1865; Carniola 1838—1844. Obsega avtorsko kazalo (1—15) in imensko, krajevno ter stvarno kazalo (16—76).

G r a t z y Oskar, Repertorium zu I. W. Freiherrn von Valvasors »Die Ehre des Herzogthums Krain« (1689). Enthaltend ein alphabetisches Namens-, Orts- und Sachregister und im Anhang eine Inhaltsübersicht. Laibach 1901, 112. — Ta specialni repertorij je izšel kot priloga MMK XIV (1901), mesto 4./6. zvezka.

P i v e c - S t e l è Melitta, Kazalo k zgodovinskim publikacijam Muzejskega društva za Slovenijo 1891—1939. Ljubljana 1939, 62. — Časovno je to kazalo nadaljevanje Gratzyjevega splošnega repertorija in se nanaša na: Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko 1891—1909; Mittheilungen des Musealvereins für Krain 1898—1907; Carniola 1908—1909; Carniola N. V. 1910—1919; Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo 1920—1939. Glavni del je vsebinsko kazalo (7—52), priključeno je avtorsko kazalo (53—60).

Primorje, v kolikor ni upoštevano že pri kranjskih publikacijah, ima še posebej:

P u s c h i Alberto - Piero S t i c o t t i, Indice generale 1829—1900 (dal) Archeografo Triestino. (Raccolta di memorie, notizie e documenti particolarmente per servire alla storia di Trieste, del Friuli e dell'Istria.) Trieste 1902 (AT Nuova serie XXIV), IV + 268. — Obsega avtorsko, kronološko, geografsko in epigrafsko kazalo člankov. Pripomniti moramo, da se tu, kakor pri celovških in graških publikacijah, nanaša na slovensko ozemlje le del gradiva.

Če preidemo zdaj na splošno historično bibliografijo, moramo reči, da je imamo manj kakor regionalnih, in občutna razlika je med starejšo in novejšo dobo; mejnik je leto 1912.

Do leta 1912. splošne historične bibliografije sploh nimamo, pač pa je vključena v splošno slovensko bibliografijo, ki jo imamo v sledeči vrsti:

S i m o n i č Franc, Slovenska bibliografija I.: knjige 1550—1900. Ljubljana 1903—1905, IV + 627.

G l a s e r Karl, Bibliografija slovenska 1901. Ljubljana. ZMS IV (1902), 203—31. — Ozira se samo na knjige.

Š l e b i n g e r Janko, Slovenska bibliografija za 1902, 1903, 1904, 1905, 1906. Ljubljana ZMS V (1903), 199—238; VI (1904), 190—234; VII (1905), 211—66; VIII (1906), 173—229; IX (1907), 170—233. — Upošteva poleg knjig tudi važnejše članke.

Š l e b i n g e r Janko, Slovenska bibliografija za l. 1907—1912. Ljubljana 1913, 336. — Poleg knjig so zabeleženi tudi važnejši članki.

Po l. 1913. splošne slovenske bibliografije nimamo razen za l. 1929:

Š l e b i n g e r Janko, Slovenska bibliografija za l. 1929. Ljubljana 1930, 87. (Ponatis iz Slovenskega tiska.) — Obsega samo knjige v avtorskem kazalu.

Iz vseh tu naštetih del splošne slovenske bibliografije bi se morala historična snov šele izbrati.

Imamo pa sklenjeno vrsto splošne historične bibliografije od 1913 do 1927:

Š l e b i n g e r Janko, Bibliografija 1913/15, 1916, 1917/18. Carn N. V. VI (1915), 67—70, 218—25; VIII (1917), 177—33; IX (1919), 188—203.

Š l e b i n g e r Janko, Bibliografija 1919/20, 1920/21, 1922/23, 1924/25, 1926, 1927. ČJKZ II (1920), 299—308; III (1921/22), 154—62; IV (1924), 185—208; V (1926), 164—84; VI (1927), 268—93; VII (1928), 198—218. — V obeh teh publikacijah so knjige in članki združeni in zgodovina je obdelana obenem z jezikoslovjem, slovstveno zgodovino itd., vendar v ločenih rubrikah.

Za isto razdobje — po 1913 — moramo omeniti še nekaj bibliografskih del, deloma sorodnih strok, deloma institucij ali časopisov, ki se pečajo z zgodovino tako rekoč v stranskem poklicu:

B a š Franjo, Slovenska narodopisna bibliografija za l. 1929, 1930, 1931. ČZN XXV (1930), 227—41; XXVI (1931), 227—51; XXVII (1932), 205—20.

B a š Franjo, Slovenska zgodovinska in narodopisna bibliografija za 1932. ČZN XXIX (1934), 171—97.

M a r o l t Marijan, Š i j a n e c Franjo, Š l e b i n g e r Janko, Bibliografija za umetnostno zgodovino. ZUZ I (1921)—XII (1933).

Š l e b i n g e r Janko, Publikacije Slovenske Matice od l. 1864. do 1930. Ljubljana 1930, 96. — Zgodovinske publikacije so zbrane v 4. oddelku vsebinskega pregleda (77—80).

D o k l e r Anton, Jubilejno kazalo za vseh 50 letnikov Doma in sveta. Ljubljana 1938, 108.

V rokopisu je pripravljeno Kazalo za Čas 1 (1907) — 30 (1936) in njegove predhodnike, delo Jožefa U m k a. Prav tako obstaja v rokopisu bibliografija zgodovinskih člankov v Ljubljanskem Zvonu 1 (1881) — 50 (1930) in v Domu in svetu 1 (1888) — 43 (1930), delo članov historičnega seminarja na ljubljanski univerzi. Pripravlja se tudi Kazalo za Planinski vestnik 1 (1895) — 40 (1940), delo Josipa W e s t r a.

L. 1920. je izšel (ČJKZ II, 309—14) članek Milka K o s a : Slovenska historična bibliografija za l. 1919. in prvo polovico l. 1920., ki pa je ostal osamljen. Danes, ko je izšla slovenska agrarna bibliografija, ko so se naši zdravniki in filozofi energično lotili sestave svoje strokovne bibliografije, vendar tudi slovenski zgodovinarji ne bodo zanemarjali svoje strokovne bibliografije.

Dela je še dovolj. Treba bo pregledati vrsto časopisov, ki niso izključno zgodovinski (n. pr.: Slovenski pravnik, Bogoslovni vestnik, Geografski vestnik, Planinski vestnik, Zbornik znanstvenih razprav, Kroniko, Mladiko, med starimi Laibacher Zeitung in Novice), politične liste in župnijska glasila, treba bo pregledati hrvatske in srbske časopise, in morda najmanjša, pa bržkone najbolj zanimiva skupina bo naša zgodovina v tuji luči, v inozemskih publikacijah. Vendar je precej že storjenega; tako je n. pr. J. Rus ekscerpiral Laibacher Zeitung 1854—1912 za zgodovino, etnografijo, geografijo, biografijo, J. Šlebinger pa ima pripravljeno, v okviru celotne slovenske bibliografije, historično bibliografijo knjig in člankov od 1919 do 1939.

Razlike v že obstoječem gradivu za starejši in novejši čas nam nalagajo tudi nekoliko različne naloge. Ker je l. 1919. z ustanovitvijo lastne države tudi najgloblja cezura v naši zgodovini, bi morda kazalo najprej izpopolniti in na novo prelisti historično bibliografijo od 1919 do danes, vzporedno pa pregledati stari fond od 16. stoletja dalje. Najlažje pa je začeti z l. 1940. tekočo bibliografijo.

Pri sestavi naše strokovne bibliografije smo manj odvisni od činiteljev izven nas (zakonodaje itd.) kakor pri drugih točkah našega zborovanja, zato mislim, da bi bilo mogoče že v teku enega leta nekaj doseči, in predlagam: 1. da bi se javili vsi tisti, ki morejo in hočejo prevzeti del te naloge, da bi si razdelili delo, izbrali urednika in določili temeljna načela (ker tudi pri metodah bibliografskega dela se je izvršil precejšen razvoj); 2. da bi naša društva za izdajo slovenske historične bibliografije preskrbela denarna sredstva.

Résumé.

La bibliographie historique slovène ne subsiste qu'en fragments. Les fragments les plus importants sont les index des revues historiques de la Carinthie, de la Styrie, de la Carniole et du Littoral, ainsi que les parties de la bibliographie slovène générale qui concernent l'histoire.

